

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ

Ἡ παρὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βρυεννίου «διδαχὴ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων» ἐγένετο δεκτὴ ἐν Ἀγγλίᾳ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν καὶ δοκίμων τῶν προωρισμένων εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος χρονολογεῖ τὸ ἔργον τοῦτο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 120 καὶ 160 μ. Χ.

Ἡ Ἀκαδημία μετὰ μακρὰν καὶ ἐπιμελῆ ἐπιθεώρησιν συγκεφαλαιοῖ τὰς κρίσεις αὐτῆς διὰ τῶν ἐξῆς παρατηρήσεων. «Τὸ διάφορον τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι μέγα »ἐπειδὴ βοηθεῖ ἡμῖν ὅπως ἴδωμεν τίνι τρόπῳ συγγράμματα ὡς αἱ ἀποστολικαὶ συντάξεις συνεπληρώθησαν »βαθμηδὸν, τῇ συγχωνεύσει τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων »πολλῶν ἀναχθέντων εἰς τὴν χρονολογίαν τῶν μεταγενεστέρων συγγραφῶν. Τὸ αὐτὸ ἐγένετο ἐκτενεστέρον μάλιστα καὶ ὡς πρὸς τὰς λεπτοurgerίας.»

Ὁ Βρυένιος προσέθηκε περιγραφὴν παντὸς ὅ,τι περιέχεται εἰς τὰ περίφημα χειρόγραφα τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐν οἷς καὶ ἡ σύνοψις τοῦ Χρυσοστόμου.

Πάντες οἱ Εὐρωπαῖοι φιλόλογοι τρέφουσι βαθεῖαν ἐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν ἐφ' ᾧ εἰργάσθη, καὶ προδοκῶσιν ὅτι θέλει αὐξήσει τὰ τῆς ἱερᾶς μαθήσεως κεφάλαια.

* *

Διὰ τοῦ προσφάτου θανάτου τοῦ Καθηγητοῦ τῆς κλασικῆς φιλολογίας καὶ λογικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Σύδνεϋ, τοῦ Αἰδεο. Διδάκτορος Καρόλου Βάδεμ, ἀπώλεσαμεν τὸν μέγιστον τῶν νεωτέρων Εὐρωπαίων φιλολόγων. Κατεκρίθη πρὸ 17 ἐτῶν ἡ Ἀγγλία ὅτι ἀφῆκε τοιοῦτον πεφημισμένον καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην ἄνδρα ἐπὶ τῇ ἀπειρῳ αὐτοῦ μαθήσει ν' ἀπέλθῃ τῶν ἀκτῶν αὐτῆς διὰ τὸν προσεχθέντα διορισμὸν αὐτῷ ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἡ ἐκτίμησις ὅμως καὶ ἀγάπη ἦν ἀπέκτησε καὶ διετήρησε μέχρι τελευταίας στιγμῆς ἐν Σύδνεϋ ἀντήμειβεν αὐτὸν προσωπικῶς. Ἐν τῷ εἰς τιμὴν αὐτοῦ δοθέντι συμποσίῳ τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομηκονταετηρίδος αὐτοῦ, πρότινων μηνῶν, μετὰ τὸν μακρὸν καὶ λαμπρὸν αὐτοῦ λόγον παρετήρησε τὰ ἐξῆς ὡς πρὸς τὸ ἄτοπον τοῦ καλεῖν τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, νεκράν γλῶσσαν «Νεκράν!» Εἶναι ἡ φιλία νεκρά; εἶναι ἡ πίστις νεκρά; εἶναι ἡ γενναιότης νεκρά; —Καὶ ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ εὕρωμεν τὴν γλῶσσαν τῆς φιλίας, τῆς πίστεως, τῆς γενναιότητος ἐκπεφρασμένην διὰ διεγερτικωτέρων ἤχων ἢ ἐν τῇ γλῶσσῃ ταύτῃ;

Ἡ περιγραφὴ τῆς κηδείας τοῦ Διδάκτορος Βάδεμ ἐν Σύδνεϋ καὶ ἡ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μιλίου μῆκος καταλαβοῦσα πομπὴ τοῦ πλήθους μετὰ τῶν βασιλικῶν τιμῶν τῶν ἀπονεμηθεισῶν αὐτῷ, εἶναι τρανὸν δεῖγμα τῆς ὑπολήψεως πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα ὅστις ἦτο ἀληθῶς «ἄναξ ἀνδρῶν.»

* *

Ἐν Δρέσδῃ ὑπερογδοηκοντούτης ἀπεβίωσεν ὁ Λουδοβίκος Ρίχτερ, ὁ εἰκονογράφος τῶν Γερμανικῶν δημῶδων ἀσμάτων, μύθων καὶ παραδόσεων, ὅστις διὰ τοῦ ὕφους τῆς ἰχνογραφήσεως αὐτοῦ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἐν Γερμανίᾳ εἰς ἀναμόρφωσιν τῆς ξυλογραφίας.

* *

Ὁ εὐγνωστός ἀρχαιολόγος κ. Ι. Γ. Οὐάλλερ ἔγραψεν ἐσχάτως διατριβήν, κατόπιν τῶν ἐρευνῶν του ἐν μικρᾷ τινὶ ἐκκλησίᾳ ταπεινῆς κατασκευῆς, τῆς Νορμανδικῆς περιόδου ἐν τῷ μεγάλῳ Κανφίκλδ, Ἑσσεξ. Μεταξὺ πολλῶν παλαιῶν συμβόλων, εἴλκυσε ἰδίως τὴν προσοχὴν του τὸ ἐπὶ τῆς παραστάδος τῆς πύλης σύμβολον τὸ καλούμενον «φύλφον», τὸ —|— ἀρχαιοτάτον πάντων, τὸ Σανσκριτιστὶ «σδάστικα», ὅπερ οἱ Γερμανοὶ συγγραφεῖς ἀφιερῶσιν εἰς τὴν λατρείαν τοῦ πυρός. Τὸ σύμβολον τοῦτο, ὅπερ τοσοῦτον ἐσχάτως ἐγένετο εὐχρηστον ὡς κόσμημα παντὸς σχεδὸν ἔργου, καὶ ὅπερ εἶναι γνωστὸν παρὰ ταῖς Ἀγγλίαις ὡς «τὸ Ἑλληνικὸν σχέδιον» εἶναι, ὡς λέγει ὁ κ. Οὐάλλερ αὐτολεξεῖ, «βεβαίως ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων θρησκευτικῶν συμβόλων, καὶ τὸ μόνον ὅπερ ἔτυχε γενικῆς »παραδοχῆς. Τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο σχῆμα τὸ παριστῶν ἰδιότητά τινα τῆς θεότητος, τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς, »καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Βίδα, περιήλθεν ἀπὸ τῆς »ἀρχαίας λατρείας πρωτοτύπου Ἀριανῆς φυλῆς εἰς τοὺς »ἡμετέρους χρόνους. Παρατηρεῖται καθ' ὅλην τὴν Ἀσίαν, ὅτε μὲν ἐπὶ Κινεζικῶν κεντημάτων, ὅτε δὲ ἐπὶ »Μωαμεθανικῶν δακτυλίων προσευχῆς. Εἰσποιηθὲν ὑπὸ »τῶν θρησκείων τοῦ Βράχμα καὶ τοῦ Βούδα προσείρπυσεν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν μετὰ καὶ ἄλλων »ἀντικειμένων εἰδωλολατρικῶν τελετῶν, καὶ εὗρηται εἰς »τὰς κατακόμβας τοῦ Ἀγίου Καλιζτου, τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος. Ἐν τῇ ἀπωτάτῃ χώρᾳ τῆς Θιβητίας ἐλογίζετο ὡς σύμβολον «τοῦ ἐσταυρωμένου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς »σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους», τῆς ἰδέας ταύτης »μετενεχθείσης ἐκεῖσε ὑπὸ τῶν Νεστοριανῶν κατὰ τὴν »δὴν ἑκατονταετηρίδα. Ἦτο ἐν χρήσει ὡς γνώρισμα αἰρέσεως ἐν Ἰνδίᾳ καὶ Κίνᾳ πρὸ τῆς Χριστιανικῆς ἐποχῆς. Ὅτι δὲ ἔμβλημα ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν ἀρχαιοτάτην τῶν θρησκείων καὶ πρὸς τὰ μεγάλα Ἀνατολικά συστήματα τῆς θρησκείας, ἦτο δυνατόν νὰ εὕρεθῃ ἐν ἀφανεῖ τινι χωρικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγγλίας τοσοῦτω ἀπεχούσης ἐν τῇ γεωγραφίᾳ τῶν ἀρχαίων χρόνων, εἶναι ἄξιον σημειώσεως καθὼς δεικνύον τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ὅ,τι »συνδέεται μετὰ τῆς δημώδους λατρείας. Διὰ τοῦ συμβόλου τούτου —|— περιερχόμεθα ὁλοσχερῶς πᾶσαν τὴν »περίοδον τὴν διαλαμβάνουσαν τὸ γνωστὸν παρελθὸν τῆς »ἀνθρωπίνης φυλῆς. Προηγεῖται τῆς ἐποχῆς καὶ τῶν »κρατῶν ἐκείνων ὧν ἡ ἀρχὴ εἶναι σκοτεινὴ, τῶν ἄλλε»παλλήλως ἐγεργθέντων πολλάκις ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀσθε-

»νεοτέρων, καὶ ἀπωχημένων ἐν λήθῃ· ἀλλὰ τοῦτο ἔμεινεν
»εἰς μνείαν πρωτοῦργου τινος πίστεως μονοθεϊστικῆς λα-
»τρείας εἰσποιηθὲν ὑπὸ πάντων τῶν μεγάλων συστημά-
»των τῆς θρησκείας τῶν καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὑπαρ-
»χόντων. Ἀναντιρρήτως λοιπὸν εἶναι ἄξιον σεβασμοῦ ἂν
»οὐχὶ ἄλλο ἢ ὅπως διεγείρῃ τὸ πνεῦμα νὰ σκεφθῇ ὅποια
»θαυμασία ἀνάμνησις ἀνθρωπίνης σκέψεως ἐγκαλύπτεται
»ἐν τῷ ἰδιοτρόπως ἐσχηματισμένῳ συμβόλῳ τούτῳ».

*
**

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΜΜΑΤΗ

Θεοκρίτου εἰδύλλιον ΙΑ'.

Πές μου γιατί δέ' μ' ἀγαπᾷς, θαλασσινὴ Νεράϊδα,
Ποῦ εἶσαι τρελλὴ καὶ πεταχτὴ σὰν τὸ μικρὸ μουσχαρί·
Ὅπου εἶσαι τραγανώτερη κι' ἀπ' τᾶγουρο σταφύλι
Κ' εἶσαι κατάσπρη σὰν τυρὶ κ' ἡμερὴ σὰν ἀρνάδα;
Γιατ' ἔρχεσαι 'ς τὸν ὕπνο μου τὴ νύχτα ποῦ κοιμοῦμαι,
Κι' ἄμ' ἀνοιχθοῦν τὰ μάτια μου, σηκώνεσαι καὶ φεύγεις
Σὰν προβατίνα 'ς τὸ βουνὸ ποῦ βλέπει γερολύκο;
Κόρη μου, ἐγὼ σ' ἀγάπησα κι' ἀπ' ὅταν σὲ πρωτόειδα,
Ὅπου ῥθες μὲ τὴ μάννα μου λουλούδια νὰ μαζώξης,
Κ' ἐγὼ πηγαίνοντας 'μπροστὰ σὰς ἐδειχνα τὸ δρόμο.
Εἰς ἀπὸ 'κείνη τὴ φορὰ 'ς τὸ λογισμό μου σ' ἔχω
Καὶ σ' ἀγαπῶ, καὶ χάνομαι — καὶ σένα δέ' σε μέλει!
Τὸ ξέρω, κόρη μ' ὁμορφῇ, ξέρω γιατί μὲ φεύγεις·
Γιατὶ ἔχω φρύδι τριχωτὸ 'ς τὸ μέτωπό μου ἀπάνω,
Πάρχίζει ἀπὸ τὸ ἐν αὐτὶ καὶ φτάν' ἴσα μὲ τᾶλλο,
Κ' ἔχω ἓνα μάτι στρογγυλὸ 'στὸ φρύδι μ' ἀπὸ κάτω
Κ' εἶνε κ' ἡ μύτη μου πλατεῖα καὶ κρέμετ' ὡς τὰ χεῖλη.
Μ' ἂν εἶμαι τέτοιος, χίλια ἀρνιά καὶ προβατίνας βόσκω
Καὶ πίνω τὸ καλλίτερο ἀπ' ὅσο γάλ' ἀρμέγω·
Δὲν μ' ἀπολείπει τὸ τυρὶ χειμῶνα καλοκαῖρι
Κ' εἶνε τὰ τυροβόλιά μου παντοτινὰ γεμᾶτα.
Μηδὲ μὲ φτάνει 'ς τὴ λαλιὰ κανέναν Κυκλομμάτη
Πολλαῖς νυχταῖς σὰν τραγουδῶ, μῆλό μου ζαχαῤῃτο,
Καὶ τὸ μμορφὸ σου τόνονα μὲ τό 'δικό μου σμίγω.
'Εγὼ 'χω λάφια ἔνδεκα καὶ τέσσερ' ἀρκουδάκια.
Τὰνάθρεψα, τὰ ἡμέρωσα καὶ τὰ φυλάω γιὰ σένα.
'Ελα 'ς ἐμένα, κόρη μου, κι' ὅλα 'δικά σου θᾶνε,
Κι' ἄφῃς τὴν κρύα θάλασσα νὰ δέρνεται 'ς τοὺς βράχους.
Χρυσαῖς νυχταῖς θεὸ νὰ περνᾷς μέσ' 'στὴ σπηλιά μαζιμου.
'Αχ! τίνος θεὸ νὰ χάριζαν τόσα καλὰ 'ς τὸν κόσμον,
Κ' ἐκεῖνος θάθελε νὰ ζῇ 'ς τῆς θάλασσας τὰ βάθη;
'Εχω καὶ δάφναις 'ς τὴ σπηλιά, κισσοὺς καὶ κυπαρίσσια
Κι' ἀμπέλι γλυκοστάφυλο κι' ὀλόδροσο νεράκι,
'Ὅπου σταλάζει ἀπὸ τὸ βουνὸ 'σὰν λυώνουνε τὰ χιόνια·

Αἱ παρὰ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας τῇ ἐποπτεία τοῦ
κ. Καββαδία γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ ἐν Ἐπιδαύρῳ
ναῶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἐξακολουθοῦσι λίαν ἐπιτυχῶς.
'Εκτὸς τῶν δύο ἀγαλμάτων τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐσχά-
τως, ἅτινα εἰκάζεται ὅτι ἐξεικονίζουσι τὸν Ἀπόλλωνα
ἤδη τηλεγραφικῶς ἡγγέλθη ὅτι ἀνευρέθη Νίκη «θαυμα-
σίας τέχνης» ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος τοῦ εἰρημέ-
νου Ναοῦ.

Μ' ἂν ἴσως εἶμαι τριχωτὸς κι' ἂν ἔτσι δέ' σ' ἀρέσω,
'Εγὼ 'χω ξύλα δένδρινα κ' ἔχω φωτιά 'ς τὴ στάχτη·
Τὰνάφτω, πέφτω, καίσομαι — κι' ἄς χάσω τὴ ζωὴ μου
Καὶ τὰκριβὸ τὸ μάτι μου γιὰ τὴ 'δική σου χάρι.
'Ὡμέ! ποῦ δέ' μ' ἐγέννησεν ἡ μάννα μου μὲ βράγχια
Γιὰ νὰ βουτούσα 'ς τὸ γιὰλὸ νάρθῳ νὰ σ' ἀνταμώσω
Καὶ σὰν δὲν θὲς τὸ στόμα σου — τὸ χέρι νὰ φιλήσω.
Θὰ σοῦ φερνα καὶ κατάσπρη καὶ μυρωδάτα κρίνα
Γιὰ παπαροῦνα δροσερὴ καὶ κοκκινοβαμμένη,
Ποῦ τῶν ἀνθίζει ἀνοῖξει καὶ τᾶλλο καλοκαῖρι.
Λοιπὸν κ' ἐγὼ, κορίτσι μου, θὰ μάθω ν' ἀρμενίζω,
'Αν ἔρθῃ 'ς τὴν ἀκρογιαλιὰ κανεὶς καραβοκύρης,
Νὰ ἰδῶ τί γλύκα βρίσκετε 'ς τῆς θάλασσας τὰ βάθη.
'Εβγα, Νεράϊδα, 'ς τὴ στεριά καὶ ξέχνα νὰ γυρίσης,
Καθὼς κ' ἐγὼ ξεχνιοῦμ' ἐδῶ καὶ δὲν γυρνῶ 'ς τὸ σπιτί.
'Ελα νὰ βόσκης πρόβατα, ν' ἀρμέγωμε τὸ γάλα,
Νὰ βάζης δυνατὴ πιτυὰ, νὰ πῆζης χλωροτύρι.
'Ὅλα τὰ φταίει ἡ μάννα μου, γι' αὐτὸ τὴν καταριέμαι,
Ποῦ δέ' σοῦ 'μίλησε ποτὲ λόγῳ γλυκὸ γιὰ μένα
Καὶ μὲ θωρεῖ ποῦ χάνομαι, 'μέρα τὴ 'μέρα λυώνω.
Θενὰ τῆς 'πῶ πῶχω φωτιά 'ς τὴν κεφαλὴ 'ς τὰ πόδια,
Γιὰ νὰ τὴν κάνω, ὅπως πονῶ, κ' ἐκείνη νὰ πονέσῃ!
Αἱ Κυκλομμάτη δύστυχε, ποῦ πᾶν τὰ λογικά σου;
Θὲ νᾶκανες πειὸ γνωστικά, νὰ πλέκης κοφφινάκια,
Νὰ πᾶς χορτάρι γιὰ ναῦρης τάρνια σου νὰ ταῖσης.
'Αφῃς τὴν κόρη τοῦ γιὰλοῦ. Μὴν κυνηγᾷς ἀέρα·
'Αλλῇ θεὸ ναῦρης πειὸ καλὴ καὶ πει' ὁμορφῇ ἀπὸ 'κείνη.
Πολλὰ κορίτσια πάρθεννα μὲ κράζουν κάθε βράδυ
Θέλουν νὰ παίξωμε μαζί, κι' ἅμα μὲ ἰδοῦν γελοῦνε
Ποῦ θεὸ νὰ πῇ κάτι κ' ἐγὼ πῶς εἶμ' ἐδῶ 'ς τὸν κόσμον!

(Ἐκ τῶν Εἰδυλλίων)

Γ ΔΡΟΣΙΝΗΣ